

Lubomira Tyszler

Gąbiniek, st. 1 (GAZ 35), gm. Lubanie,
woj. wrocławskie, AZP 45-47/58

Informator Archeologiczny : badania 30, 156-157

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

autostrady A2, zlokalizowane jest na terasie, stoku i pagórku w obrębie malej doliny. Odhumusowanie prowadzono przy pomocy sprzętu ciężkiego. Przebadano powierzchnię 1 ha w północnej części stanowiska.

Odkryto i zadokumentowano 400 obiektów nieruchomych oraz pozyskano 4100 fragmentów ceramiki, która posłużyła do przeprowadzenia analizy chronologiczno-chorologicznej. Posuwając się od wschodu na zachód natrafiono na pozostałości osady kultury przeworskiej – kilka dużych rozmiarów, lecz o niewielkiej miąższości półziemianek oraz parę obiektów o nieokreślonej funkcji; całość datowano na późny okres wpływów rzymskich. Następnie natrafiono na nieliczne ślady osady kultury łużyckiej z przełomu epoki brązu i okresu halsztackiego: odsłonięto 3 ziemianki, w tym jedną z paleniskiem wewnątrz, oraz kilkadziesiąt jam, najprawdopodobniej o charakterze śmietniskowym. Największe zgrupowanie obiektów zlokalizowane było na zachodnim krańcu badanego terenu. Związane jest ono z ludnością kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego i stanowi fragment części gospodarczo-produkcyjnej rozległej osady. Do takich wniosków skłania odkrycie dwóch pieców wapienniczych, a także dużej liczby jam śmietniskowych oraz większych obiektów o bliżej nieokreślonej funkcji. Nieliczne obiekty związane z kulturą pucharów lejkowatych rozproszone były po całej badanej przestrzeni. Badania będą kontynuowane.

FALENTY DUŻE, st. I,
gm. Raszyn,
woj. warszawskie,
AZP 59-65/4

- osada kultury łużyckiej (wczesna epoka żelaza)
- osada hutnicza kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Marię Kulisiewicz-Kubielas (Biuro Naukowo-Konserwatorskie, mgr Maria Kulisiewicz-Kubielas, Warszawa). Finansowane przez inwestorów prywatnych: Jerzego Nielubowicza, Stanisława Kowalczyka, Aleksandra Majewskiego i Krzysztofa Smielaka. Pierwszy sezon badań. Badania prowadzono w obrębie trzech działek budowlanych nr ew. 1/5, 1/2 i 1/4, położonych w obrębie wsi Laszczki. Ogółem zbadano 2334 m² powierzchni.

Łącznie odkryto 37 obiektów i warstwę kulturową. Pozostałości osady kultury łużyckiej z wczesnej epoki żelaza wystąpiły na terenie wszystkich trzech działek. Odkryto tu różnej wielkości jamy osadnicze o miąższości dochodzącej maksymalnie do 80 cm. Ich inwentarz stanowiły ułamki ceramiki, fragmenty kości zwierzęcych oraz grudki polepy. Największa koncentracja obiektów z okresu wpływów rzymskich wystąpiła na terenie działki nr 1/5. Odkryto tu i wyeksplorowano 16 obiektów, wśród nich: półziemiankę, 3 paleniska z dużą ilością polepy, 2 piece dymarkowe oraz 10 jam osadniczych. Na uwagę zasługuje obiekt określony jako półziemianka – odsłonięto jej wschodnią partię (zachodnia znajduje się pod jezdnią). Zarys odkrytej części zbliżony był do prostokąta o wymiarach 3,6 x 4 m, w przekroju była nieckowata, o miąższości dochodzącej do 1,2 m. W półziemiance oprócz bardzo dużej ilości ceramiki, kości zwierzęcych, grud polepy i niewielkich żużli żelaznych odkryto: 2 kubki oraz naczynie misowate o czarnej powierzchni, częściowo skorodowane szydło żelazne i szydło kościane. Pozyskany materiał ceramiczny należy do kultury przeworskiej i datuje ten obiekt na wczesny okres wpływów rzymskich. Większość z pozostałych obiektów należy również uznać za pozostałości osady produkcyjnej kultury przeworskiej z tego samego okresu.

Gacki-Leszcze, st. I,
gm. Pińczów, woj. kieleckie

patrz: środkowa i późna epoka brązu

GĄBINEK, st. I
(GAZ 35),
gm. Lubanie,
woj. wrocławskie,
AZP 45-47/58

- ślady osadnictwa neolitycznego
- ślady osadnictwa wczesnobrązowego
- osada związana z cyklem pomorsko-kloszowym (wczesna epoka żelaza)
- osada kultury przeworskiej (późny okres przedrzymski)
- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe na trasie gazociągu tranzytowego Rosja-Niemcy, przeprowadzone w dniach od 5 sierpnia do 6 września przez Lubomirę Tyszler. Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Stanowisko 1 w Gąbinku, gm. Lubanie (GAZ 35) znajduje się w zasięgu 2. i 3. nitki gazociągu, na odcinku przebiegającym przez wsie Kucierz i Gąbinek. Wykop I został założony wzdłuż 2. nitki planowanego przebiegu gazociągu, na linii wschód-zachód, 3 m na południe i 10 m na północ od osi gazociągu, na szerokości 13 m. Długość wykopu obejm

mowała w pierwszej wersji 125 m, później przedłużono ją do 145 m, aż po skarpe wisłaną. Wykop obejmuje 1885 m². Odchylenie od osi północ-południe wynosi 260 na wschód. Wytoczona została wspólna magistrala i siatka arowa dla stanowiska Gąbinek i Kuczer st. 12 (56). Magistrala przebiega w odległości 35 m na południe od linii wykopu w Gąbinku st. 1 (58). Wykop podzielono na dwa odcinki: odcinek I obejmuje ary 105/105-105/110 i 104/105-104/110 (60 m), odcinek II obejmuje ary 105/111-105/119 i 104-111-104/119 (85 m). Ary na linii 105 obejmują niepełne ćwiartki A, B (5 x 3 m) i pełne ćwiartki C, D; ary na linii 104 obejmują tylko pełne ćwiartki A, B. Dla ułatwienia wprowadzono podział roboczy na mniejsze odcinki, obejmujące obszar 13 m (północ-południe) x 10 m (zachód-wschód). Wykop I podzielony został na 1-15 odcinków oznaczonych cyframi arabskimi.

Zarejestrowano 59 obiektów różnej wielkości, wśród nich 2 bruki kamienne, 5 skupisk ceramiki, obiekt military (okop) z zespołem 15 dołków posłupowych, oraz obiekty o funkcji mieszkalnej, zasobowej i produkcyjnej. Chronologicznie mieszczą się one w następujących okresach kulturowych: 1/ wczesny brąz (1), 2/ łużycko-pomorski (3), 3/ pomorsko-kloszowy (8), 4/ późny przedrzymski (14), wczesnośredniowieczny (2). W 9 obiektach nie stwierdzono obecności materiału zabytkowego – są to bądź spągi zniszczonych obiektów, bądź pozostałości głębiej zalegającej miejscami warstwy kulturowej. Zebrany materiał kulturowy to przedmioty krzemienne, ceramika naczyniowa, destrukty kości zwierzęcych oraz nieliczne i mało charakterystyczne przedmioty metalowe. W materiale ceramicznym najbardziej wyróżniające się i najliczniejsze są ułamki z naczyń okresu przedrzymskiego. Pochodzą one z naczyń zasobowych „grubej roboty”, o chropowatych powierzchniach i wygładzonych partiach przy wylewie i krawędziach, oraz z naczyń pogrubionych, mało starannie facetowanych. Krawędzie naczyń średnio- i cienkościennych są starannie uformowane, zaś naczyń pogrubionych – proste bądź wychylone na zewnątrz, facetowane. W materiale przedrzymskim nie było ułamków ornamentowanych. Poza wymienionymi formami zasobowymi wystąpiły formy baniaste, czarki i misy. Obiekt 51 zawierał ułamki dużego, wypełniającego całą jamę naczynia zasobowego z mocno pogrubioną krawędzią, wygładzone w części przykrawędnej. Szczegółowa inwentaryzacja pozwoli na odtworzenie układu ułamków po zrekonstruowaniu naczynia.

Poza wymienionymi formami naczyń typowych dla wczesnej fazy kultury przeworskiej zarejestrowano występowanie ceramiki o cechach pomorsko-kloszowych, jak również materiał cyklu łużycko-pomorskiego. Do kultury pomorsko-kloszowej zalicza się zachowane w całości naczynie-cedzak z dużym otworem w dnie oraz szeregiem otworków w części przydennej, o zdobionym plastycznymi zagłębieniami wylewie. Najmłodszym materiałem ceramicznym, poza wspomnianym materiałem nowożytnym i późnośredniowiecznym, jest ceramika z dwóch obiektów wczesnośredniowiecznych: w jednym z nich znaleziono dno naczynia z otworami, oblepione dziegiem służącym do jego produkcji. Materiał krzemienisty (57 przedmiotów) był niejednorodny chronologicznie, datowany głównie na neolit, ale również na epokę brązu. Najliczniejsze były odłupki, wióry i łuszczyki wykonane przede wszystkim z krzemienia bałtyckiego (53 wyroby). Na zbadanej części osady najwyraźniej rysuje się horyzont późny przedrzymski (przynajmniej 14 obiektów), a także poprzedzający go cykl pomorsko-kloszowy (8 obiektów). Z okresu wczesnośredniowiecznego pochodzą dwa dobrze zachowane obiekty, prawdopodobnie o charakterze produkcyjnym. Interesująco przedstawiają się znakomicie zachowane ślady po okopie z II wojny światowej, z zespołem dołków po siatce maskującej rozciągniętej wzdłuż wykopu.

GĄBINEK, st. 2,
gm. Lubanie,
woj. wrocławskie,
AZP 45-47/57

- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski)
- osada nowożytna

Ratownicze badania wykopaliskowe na trasie gazociągu tranzytowego, przeprowadzone w październiku i listopadzie przez mgr mgr Aleksandra Andrzejewskiego, Arkadiusza Horonziaka i Ewę Poturalską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich i PSOZ Wrocławek). Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 2600 m² (wykop 200 x 13 m), którą odhumusowano mechanicznie.

Po zdjęciu warstwy ornej stwierdzono, że całą powierzchnię wykopu zalega warstwa żółtego, jałowego piasku. Odkryto w nim jedynie 10 obiektów archeologicznych w postaci niewielkich jam i relikwii współczesnego rowu (prawdopodobnie okopu z czasów II wojny światowej).